

HEÇ BİRİMİZ DAHI DEYİLİK

Dövri mətbuatda öz köşə yazıları, araşdırmaları və hekayələri ilə çıxış edən gənc yazarlardan biri də Tural İsmayılovdur. Həyat dolu, gələcəyə ümidlə baxan, nə qədər şablon səslənsə də yazıb-yaratmağı özünün həyat tərzini bilən müsahibim ilə ilk sualdan öz zirəkliyini və yumor hissini biruzə verir:

- Tural, özünü necə təqdim etmək sənə rahatdır?

-Əslində mən özümü təqdim etməyi qəribə qarşılayıram. Mənə görə sadəcə Tural, bir az dəqiqlik olsun istəsən, Tural İsmayılov. Hekayələr və şeirlərimdə yazar, şair, araşdırmalarımda jurnalist, bəzən də blogger. Təqdimatı insanlar etsə daha maraqlıdır. Pis ya da yaxşı təqdimatın mahiyyəti başqalarından ibarətdir. Sən özünü təqdim edirsənsə, bu, insanlarda qıcıq yaratmayan formada olmalıdır ən azından.

- Cəmiyyətdə yaradıcı insan kimi hansı çətinliklərlə qarşılaşırsan?

- Yaradıcı insan olmaq bizim tip qapalı, klişeləşmiş bir çox dəyərlərə alışmış cəmiyyətlərdə çox çətin prosesdir. Bir tərəfdən ailə və qohumlar ədəbiyyata əgər maddi gəlir gətirmirsə, boş iş kimi baxır, digər tərəfdən cəmiyyətdə böyük çoxluq üçün ədəbiyyat ümumiyyətlə yoxdur. Kütləvi zövqsüzlük və monotonluğun içərisində bozluq dağıdan ədəbiyyatdır biz də onun ətəyindən yapışmış, ölməməyə çalışırıq yaxud ölümümüzü gecələdiririk. Çətinlik hətta avtobusda belə insanların danışıq tərzindən tutmuş adi zarafatlara qədər hər şeydən bəzən ruhunun narahat olmağıdır. Yanlış anlamayın, heç birimizi dahi deyilik və heç bir toplumda ədəbiyyat çoxluğun seçimi deyil, amma elə bütün ədəbiyyat simaları da bu yolu keçməyibmi? Utanmasam, hətta deyərəm ki, yaradıcılıq çətinlikdən əlavə gücdür, nəfəs aldırən ciyərdir, bəzən də vuran qəlbdir.

- Ədəbi aləmdə hər hansı bir misranın, sözün hətta belə yaşamasını şərtləndirən amillər hansılardır və bünün üçün hansı şərtlər var?

- Ədəbiyyat həm də əbədilik axtarışıdır. Fəlsəfinin metafizik qanadının axtarışları ədəbiyyatla yekunlaşır. İnsan hansısa misrasının, sözünün, yazısının və adının illər sonra xatırlanması və özündən sonrakı nəsillərə özündən nəse qoymaq üçün yazır. Ədəbiyyat qalıcı olmaq arzusunun və insanın ədəbiyaşarlıq eqosunun məhsuludur. Sözün, yazının yaşaması mənə mühit və yaşadığın ərazi ilə bağlıdır.

Bir holland üçün sözün yaşama meyarı başqadırsa, bir məraqlili üçün heç dəxli olmayan digər bir səbəbi misal çəkə bilərik. Amma bir şeyi nəzərə al ki, xüsusən indiki poeziyada bir çox gənc həmkarlarımız yaşadığımız zamana uyğun yazırlar. İndinin populyarlığı gələcəyin heçliyidir. Bu prinsipi mənimsəmək lazımdır, əks örnəkləri olsa da.

- Sosial şəbəkələrin həyatımızda rolunu necə qiymətləndirirsən?

- Yaxşı. Səmimi olmaq lazımdır, sosial şəbəkələr gündəlik məişət qayğılarından sıxılan insanlar üçün həyatın yükünü cəldliyi və informativ-

liyi ilə asanlaşdırın vasitədir. Bundan əlavə sosial şəbəkə pulsuz reklam və marketinqdir, yaradıcılığın piarı və insanlara çatdırılmasında böyük rol oynayır. İnsanların ünsiyyət açlığını dayandırır, rahatlıq verir, real həyatındakı diskomfortu insanlar sosial şəbəkə vasitəsilə aradan qaldıra bilərlər. Adamlar var, səhər-axşam sosial şəbəkələrin əleyhinə danışırlar, amma baxırsan ki, özü nəinki aludə olub, ümumiyyətlə, uduzub sosial şəbəkələrə. Hətta bal kimi xeyirli bir məhsul da aludəçilikdə neqativ effekt verir, sosial şəbəkənin pis tərəfi də insanların istifadə bolluğu ilə bağlı ola bilər.

- Azərbaycan ədəbiyyatında kimlərin adlarını çəkməyə bəyənir?

- Sual geniş məzmunlu sualdır. Yəqin ki, ən yeni dövr Azərbaycan ədəbiyyatını nəzərdə tutursan. Poeziyada Aqşin Yenisey və Salam Sarvan sadəcə bir məkətdir, yaradıcılıqlarının demək olar ki, bütün külliyyəti doğmadır. Eyni formada Vaqif Bayatlı şeirlərini sevərəm, Rüstəm Behrudinin xoşuma gələn şeirləri var. Qismətin bezi şeirləri insana uzun müddətli təsir göstərir və təbii ki, Aqşin Evrən şeiriyatını Azərbaycan nəzərində gələcəyi üçün önəmli olduğunu düşünürəm. Mən həm də şair kimi az yazan, amma qalıcı olduğunu düşündüyüm Bəxtiyar Əlirzəyev şeirlərini də bəyənirəm, bəzən gözüm fərqli nəse axtaranda Səlim Babullaoğlu da oxuyuram.

Siyahı genişdir, Sevinc Elsever və Nərimin Kamalın şeirləri tamam başqa bir halın ifadəsidir, onların da şeirlərini sevərəm, Oğuz Ayyavazın həyat dolu misraları mənə üzə bilir. Nəslə bağlı xüsusən Şərif Ağayarı və Pərviz Cəbrayılın adını çəkə bilərəm, yaradıcılıqları mənə üçün orijinaldır, dilləri və üslubları çox cəlbəddir, Ayyavazın kiçik həcmli bezi hekayələri, Mirmehdi Ağaoğlunun hekayələrini həmişə oxuyuram. Amma daha çox tanınmayan gəncləri oxumağa çalışıram. Çünki onlar axtarış mərhələsinin ilk pilləsində dayanırlar və istənilən halda maraqlıdırlar.

- Hələ ki kitabın çap olunmayıb. Kitab çap etdirmək barədə düşünürsənmi?

- Mən hansısa bir layihə yaxud müsabiqədə ilk kitabım çap olunsun istəmirəm. Şeir və hekayələrimdən ibarət kitab çap etdirmək istəyirəm, bəlkə də ilk kitabım publisistik yazılar və müsahibələr toplusu oldu, bilmirəm. Maddiyyət, səbr, dözümlü mərhələsi qane eden səviyədə olan kimi, tezliklə ilk kitabımı əlimə almaq istəyirəm.

- Gənclərin kitab oxuma səviyyəsi necədir, sənə qane edirmi?

- Bir tərəfdən qane etmir, çünki kitab oxuyan gənclər populyar kultura məğlub olan gənclərdən dəfələrlə azdır. Amma artıq kitabla bağlı fərdi təşəbbüslər var, dövlət səviyyəsində işlər görülür, yalan-doğru hamı kitabdan danışıq, kitaba maraq genişlənilir, bu baxımdan kitab mütaliəsinin qarşısını almaz bir təkənlə gələcəyimizə irəlilədiyini görürəm. Kitab oxumaq və oxutdurmaq missiyasına könüllü qoşulan, kitabı və mütaliəni dəb halına gətirməyə çalışan bütün gənclər dəyərlidir.

- Dünyada ədəbiyyatında sənənin marağına səbəb olan imzalar kimlərdir?

- Nəzmdə Brodski, Nazim Hikmət, Sabahattin Ali və ingilis poeziyası, çağdaş amerikan şeirlərini çox bəyənirəm. Nəsdə siyahı böyükdür. Rus ədəbiyyatında Nabukov və Dostoyevski mənə üçün əvəzəlməzdir, Qərb ədəbiyyatında Selincer, Tomas Mann, Maks Friş, Joze Saramaço, Kafka, bəzən Kamyu yaradıcılığı mənə marağıma səbəb olub. Hazırda yazarlıqla bağlı metodoloji kitablar oxumağa üstünlük verirəm.

- Yazmaqda məqsədin nədir, ümumiyyətlə məq-

sədlərini necə müəyyənləşdirirsən?

- Yazı prosesi məqsədin yox, ehtiyacın məhsuludur. Mən rahatlaşmaq üçün yazıram, gələcəkdə insanların nə düşündüyümü bilməsi üçün yazıram, bəzən sadəcə dağınıqlıq üçün yazıram. Məqsəd ikinci vasitədir, ana və duruma görə dəyişir.

- Kitab təbliğatında görülən işlər hansı yerdədir sənə və ya hansı təkliflərin ola bilər bu barədə?

- Öncəki suallarda bu barədə dedim artıq. Kitabla bağlı hər platformada ciddi işlər görülür. Heç bir təklifim yoxdur, çünki kitab təbliğatı bu dəqiqə o qədər rəngarəngdir ki, sən sadəcə prosesdə bir iştirakçı kimi yer ala bilərsən. Nəşriyyatlardan istəyim ola bilər ki, tələsik, kommersiya məqsədli keyfiyyətsiz tərcümə və əsərlər nəşr etməsinlər.

- Sevgi, yoxsa nifrət? Hansı güclüdür?

- Hər ikisi. Düşünürəm ki, burada da qəlibləşmiş fikirlər var. İnsana görə ikisindən biri güclü ola bilər. Sevgi də güclü olanda məhvə aparır, nifrət də. Orta yolu tapmaq lazımdır. Nifrət az, sevgi də nifrətə rəğmən bir az çox olsa daha gözəl olar hər şey.

- Ölüm haqqında düşüncələrin?

- Hər gün ölüm haqqında düşünürəm. Psixoloji olaraq hazırım ölümə yaxud əclafam və özümü aldatmaqla məşğulam, çünki ölümdən it kimi qorxma ehtimalım da var. Həyatı görürük və yoruluruq, yuxuda isə dincəlirik, birdəfəlik yuxu əbədi dincəkdir.

- Numerologiya haqqında nə bilirən?

- Mistik və fəlsəfi təlimlər, insanın arayışları daim diqqət mərkəzindədir. İnsanların tarix boyu rəqəmlər üzərində etdikləri axtarışlar rasionel insan zehninə sərəhdəliyini göstərir. Numerologiya zamanın elmi tələbatı deyil sözsüz, amma insanın alternativ maraqları içərisində ilk pillədə dayanmalıdır.

- Daxili narahatlıq hissi nədən yaranır?

- Hər şeydən. Mən çox narahat və həssas insanam. Ona görə, xüsusi qruplaşdırma bilmərəm, gördüyün və gördüyümüz hər şey mənə daxili narahatlıq hissini alovlandırır.

- Son sözün...

- Yəqin, öləndə deyəcəm ki, mən niyə var idim ki? Müsahibədə isə son sözüm bu ola bilər: İstədiyiniz kimi yaşamağa çalışın, ölüm onda uzaqda gəzir.

**Söhbətəşdi:
Tural Cəfərli**

